

Sammanställning av fågelinventering vid Gunboröd, Munkedals kommun, inför eventuell vindkraftsetablering

MAGNUS GELANG

Sammanställning av fågelinventering vid Gunboröd, Munkedals kommun, inför eventuell vindkraftsetablering.

Rapport: PF:121019

Författare: Magnus Gelang

Sammanställning och analys gjord av: Magnus Gelang

Uppdragsgivare: GreenExtreme AB

Uppdragstagare: Gallinago Natur

Inventering utförd av: Inge Rydén

Foton: Inge Rydén, använda i denna rapport med tillstånd från fotografen.

Gallinago Natur utför bland annat naturinventeringar och naturvärdesbedömningar på uppdrag från såväl den privata som den offentliga sektorn. Gallinago Natur inriktar sig framför allt på ryggradsdjur som fåglar, däggdjur och grod- och kräldjur, och erbjuder spetskompetens inom både fåglar och fladdermöss.

SAMMANFATTNING

På uppdrag av GreenExtreme AB har Gallinago Natur sammanställt inventeringsresultat från en dags fågelinventering gjord i juli 2012 vid Gunboröd, Munkedals kommun. Detta resultat sammanställdes med tidigare uppgifter, och inga arter känsliga för vindkraft kunde konstateras från det aktuella området. Området kring Gunboröd karaktäriseras av relativt trivial barrblandskog med betydande inslag av moss- och myrmarksmiljöer, och visst inslag av gårdsmiljöer finns i området. Inga fågelarter känsliga för vindkraft hittades under inventeringen, men speciellt skogshöns kan potentiellt förekomma då lämpliga miljöer finns och inventeringen utfördes utanför lämplig tid för skogshönsinventering.

INLEDNING

På uppdrag av GreenExtreme AB har Gallinago Natur sammanställt en inventering av fågelfaunan vid Gunboröd, Munkedals kommun, gjord tidigare av Inge Rydén på uppdrag av GreenExtreme AB. Inventeringen är utförd under en dag i juli 2012. För samma område har en sammanställning av befintlig information om fladdermusfaunan gjorts, och densamma har inventerats under hösten 2012 (Gelang, 2012a, 2012b). I dessa rapporter beskrevs området bestå av mestadels trivial barrskog, med betydande inslag av moss- och myrmiljöer och även gårdsmiljöer. Denna rapport beskriver och redovisar den fågelinventering som gjorts av Inge Rydén, och diskuterar känslighet för vindkraft hos vissa av de arter som påvisades under inventeringen.

METOD

En fågelinventering gjordes under en dag, 120717, av Inge Rydén. Denna gjordes genom att besöka ett flertal observationsplatser inom det planerade verkets närområde, och i närheten av eventuella lomsjöar för att upptäcka häckande smålom. Arter känsliga för vindkraft noterades. Under inventeringen noterades även eventuella spår av skogshöns, eller observationer av dessa. Utöver detta gjordes ett uttag från Artportalen, med samtliga inrapporterade fågelobservationer från en 2 · 2 km runta med det planerade verket centralt placerat. Ytterligare information relevant för fågelfaunan, såsom naturtyper inom området etc. sammanställdes från rapporterna över områdets fladdermusfauna (Gelang, 2012a, 2012b).

Bedömningskriterierna

Bedömningskriterierna som använts i denna rapport är en kombination av Sveriges Ornitologiska Förenings (SOF) riktlinjer, Naturvårdsverkets riktlinjer samt arternas specifika ekologiska förutsättningar. I stora drag har de bedömda fågelarterna delats upp i kategorierna rovfåglar, ugglor och nattskärar och skogshöns. Extra fokus har ägnats åt de arter som beskrivs extra känsliga av vindkraft i Naturvårdsverkets riktlinjer (Rydell *m. fl.*, 2011). Nedan följer kortfattade och översiktliga kommentarer om de olika kategorierna. Flera av arterna som tas upp här har en långsam reproduktionshastighet. Detta leder till att individen ofta behöver många år på sig att reproducera sig. Anledningar till detta kan vara att de når en könsmogen ålder först efter många år, eller att de har små avkommor. För sådana arter är känsligheten betydligt större, och individförluster påverkar populationen långt mer än för arter med en snabb reproduktionshastighet.

Manövreringsförmågan styr till stor del vilka arter som är mest känsliga för vindkraft, och stora tunga nattflygande fåglar löper störst risk att förolyckas av vindkraftverk (Brown *m. fl.*, 1992; Larsen & Clausen, 2002; Barrios & Rodrigues, 2004; Drewitt & Langston, 2006; Lucas *m. fl.*, 2008). Detta, tillsammans med andra faktorer, gör att vissa grupper är mer känsliga än andra. Dessa grupper är framför allt rovfåglar, måsfåglar och hönsfåglar, men även seglare och svalor vilka jagar insekter i luften förolyckas mer frekvent av vindkraftverk (Rydell *m. fl.*, 2011).

Lommar är dokumenterat känsliga för mänsklig påverkan i allmänhet, och vad gäller vindkraft rekommenderar SOF en skyddszon på en kilometer runt häckningssjöar. Storlommen födosöker i regel i samma sjö som den häckar, medan smålommen är ytterligare känslig då den transporterar sig från små häckningssjöar till större fiskevatten. Båda arter flyttar, främst utmed kuster och då oftast flygande på hög höjd, och är även då känsliga för vindkraft.

Rovfåglar är den grupp fåglar som dragit till sig mest uppmärksamhet när det gäller känslighet för vindkraftverk. Häckande rovfåglar är dessutom den fågelgrupp som drabbas hårdast av vindkraftverk. Många arter har konstaterats blivit dödade då de flyger in i rotorbladen, både under flyttning och under häckningstid. Fiskgjuse transporterar sig mellan boplats och fiskevatten och uppvisar då samma känslighet som till exempel smålom. Liksom många andra riskarter har många rovfåglar en långsam reproduktionshastighet, vilket bidrar till känsligheten. Röd glada, kungsörn och havsörn är de rovfåglar som är mest känsliga för vindkraft.

Ugglor och nattskär uppvisar känslighet för vindkraftverk genom att de riskerar att kollidera med rotorbladen under födosök. De flesta arter har en långsam reproduktionshastighet, och populationerna är ofta glesa, vilket gör dem extra känsliga.

Skogshöns uppvisar en generell känslighet för mänsklig påverkan. När det gäller vindkraft tyder mycket på att skogshöns oftast kolliderar med masterna och inte med rotorbladen, men anledningen till detta är dock inte känd. SOF rekommenderar en skyddszon på en kilometer runt en tjäderspelplats med fem eller fler tuppar.

Figur 1. En av de mindre sjöar som finns inom verkets närområde. Foto: Inge Rydén.

Figur 2. En mindre göl belägen i moss- och myrkomplexet är en potentiellt god häckningsplats för smålom. Smålommar trivs i myromslutna gölar; gärna med mindre öar i där de kan häcka ostört. Foto Inge Rydén.

RESULTAT OCH DISKUSSION

Under inventeringen observerades inga arter som anses vara känsliga för vindkraft. Uttaget från Artportalen visade att inga observationer har lagts in inom en ruta på 2 · 2 km med verket centralt placerat, under de senaste 10 åren. De två fladdermusrapporterna som finns att tillgå över området visar att en relativt trivial fladdermusfauna finns runt det planerade verket. Dock registrerades trollfladdermus *Pipistrellus nathusii* vid ett tillfälle den 5 oktober, vilket troligtvis rör sig om en migrerande individ. Under fladdermusinventeringen observerades ett par av kattuggla vid Lövhuskas, strax söder om det planerade verket. Fladdermusrapporterna visar också på att naturen runt det planerade verket är relativt trivial, men med betydande inslag av moss- och myrmark. Detta konstaterades även under fågelinventeringen av Inge Rydén (fig. 1 & 2). Miljöerna kring det planerade verket har framför allt två potentiella värden, dels goda miljöer för skogshöns och då främst orre vilken trivs på mossar och invid myrar, dels finns en göl (fig. 2) som potentiellt kan hysa smålom även om denna inte observerades under inventeringen.

Sammanfattningsvis bedöms området inte hysa några arter känsliga för vindkraft, men miljöer lämpliga för både smålom och för skogshöns kunde konstateras. Inventeringen utfördes under en tid på året då skogshöns normalt sett inte observeras, utan lever ett mycket undanskymt liv.

Skogshöns inventeras normalt sett under våren, medan smålom kan inventeras under juli såsom under denna inventering. Kattuggla tas normalt sett inte hänsyn till i frågor kring vindkraft.

REFERENSER

- Ahlén, I. (2008) Vindkraft – ett hot för fåglar och fladdermöss. *Biodiverse*, 2008 (1): 10 – 11.
- Ahlén, I. (2010) Fågelarter funna under vindkraftverk. *Vår Fågelvärld*, 69(4): 8 – 11.
- Barrios, L. & Rodriguez, A. (2004). Behavioural and environmental correlates of soaring-bird mortality at on-shore wind-turbines. *Journal of Applied Ecology*, 41:72 – 81.
- Brown, M. J., Linton, E. & Rees, E. C. (1992) Causes of mortality among swans in Britain. *Wildfowl*, 43: 70 – 79.
- Cederberg, B. & Löfroth, M. (Eds.) (2000) *Svenska djur och växter i det Europeiska nätverket Natura 2000*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Drewitt, A. & Langston, R. (2006) Assessing the impacts of wind farms on birds. *Ibis*, 148: 29 – 42.
- Gelang, M. (2012a) *Fladdermusfaunans känslighet för vindkraft vid Gunboröd i Munkedals kommun – en skrivbordsstudie*. Gallinago Natur, Rapport PC:120217 [för: GreenExtreme AB].
- Gelang, M. (2012b) *Fladdermusinventering inför eventuell vindkraftsetablering vid Gunboröd i Munkedals kommun*. Gallinago Natur, Rapport PC:121019 [för: GreenExtreme AB].
- Rydell, J., Engström, J., Hedenström, A., Larsen, J. K., Pettersson, J. & Green, M. (2011) *Vindkraftens påverkan på fladdermöss och fåglar – syntesrapport*. Naturvårdsverkets rapportserier, ISBN 978-91-620-6467-9.
- Gärdefors, U. (Ed.) (2010) *Rödlistade arter i Sverige 2010*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- GreenExtreme (2012) *Miljöanmälan, Hagstad vindkraftspark*. Göteborg.
- Larsen, J. K., Clausen, P. (2002) Potential wind park impact on whooper swans in winter, the risk of collision. *Waterbirds*, 25: 327 – 330.
- Lucas, M. de., Janss, G. F. E., Whitfield, D. P. & Ferrer, M. (2008) Collision fatality of raptors in wind farms does not depend on raptor abundance. *Journal of applied ecology*, 45: 1695 – 1703.
- Sveriges Ornitologiska Förening (2009) *Sveriges Ornitologiska Förenings policy om vindkraft*. Remissversion, 2009-02-14.